

Hospitalets historie:

Hospitalet blev sandsynligvis opført i 1739, på foranledning af stadsfysikus Johan Eichel, der købte den nærliggende herregård Aastrup i 1734. Johan Eichel havde gjort en stor indsats mod pesten i København i 1711. Han mistede selv en søn på grund af pest. Han oprettede derfor et testamente, hvori han bestemte, at der skulle oprettes et hospital på Soderup Kirkegård. Hospitalet fungerede som opholdssted for herregårdens folk, der ikke længere kunne klare sig selv, det vil sige gamle, kronisk syge og fattige.

Bygningen blev placeret tæt op ad Soderup Kirke, bygget ind i den vestlige kirkemur. Ifølge Kulturstyrelsen er Soderup Hospital i dag en "lille prunkløs bygning i et stokværk, opført i grundmur, hvilende på en sokkel af kampesten og med teglhængt heltag. I facaden mod vest er 2 indgangsdøre, og derudover har bygningen en række mindre, uregelmæssigt anbragte vinduer". De første mange år var indgangspartiet fra kirkegårdssiden. Fra vindfanget førte en dør til højre ind i husets nordlige del, hvor der var køkken og bryggers. Gik man i stedet til venstre, kom man ind i beboelsen, der var delt i en mands- og en kvindeafdeling, adskilt af en væg på langs. Her havde hvert fattiglem en alkove.

De først syv, senere otte, der boede i Soderup Hospital, blev forsørget af greven på Aastrup, der udover at give beboerne husly også sørgede for mad og brændsel til dem. Så i praksis fungerede Hospitalet som en slags aftægtsbolig.

Der er stadig "Soderupper", der kan huske, at de blev sendt op med en kurv slagtemad til en af Hospitalets beboere, der gik til hånde på gården, når der var blevet slagtet.

I fyrerne boede der efter sigende tre mænd i huset – de to havde den sydlige indgang og hver deres værelse mod syd, den tredje den nordlige indgang og det store rum. Efter sigende blev den sidste beboer, Lille Jens Larsen, mod sin vilje flyttet til de gamles hjem i Kr. Eskilstrup omkring 1953-54. Han syntes, der var for nyt og brød sig ikke om stedet.

Der var efter sigende tidligere en dør mod øst, som var indgang til de to værelser i gavlen mod syd, men det har nulevende beboere fået fortalt – af nu afdøde folk, der kunne huske det.

I 1956 fik Aastrup tilladelse til at nedlægge hospitalet mod at oprette et legat for "værdigt trængende", der havde haft tilknytning til Aastrup. Soderup menighedsråd ville gerne købe huset med henblik på nedrivning. Men Aastrup valgte i stedet at sætte det i stand og sørgede sammen med Nationalmuseet for, at det blev fredet.

De følgende år var det udlejet som sommerbolig til en af museets ansatte. I 1974 blev det købt af menighedsrådet, der siden har lejet det ud. Huset har sommerhusstatus.

Fredning

Hospitalet er en fredet i klasse B. I Soderup Hospitals ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den sluttede bygningskrop med kraftige teglstensmure og enkel detaljering, herunder gesimsen og de runde støbejernsvinduer i gavltrekanterne, samt kontrasten mellem de dybtsiddende døråbninger og de i plan med facaden siddende småsprossede vinduer. Hertil kommer de ubrudte tagflader og skorstenspiberne samt den traditionelle materialeholdning.

I Soderup Hospitals indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den ældre planløsning, herunder i særdeleshed forstuerne og køkkenet med de meget lave døråbninger samt den store rumhøjde. Hertil kommer den ældre materialeholdning, herunder tegl- og bræddegulve, kalkede vægge og fritliggende bjælkelag med forstærkning i hjørnerne samt de ældre bygningsdetaljer som ældre revledøre, klinkefald og gerichter. Endelig kommer den traditionelle materialeholdning.

Status pt:

Hospitalet har, som det fremgår, sommerhusstatus. De sidste ca. 12 år har det været lejet uden problemer af et par fra Aabenraa med familie i byen. De har opsagt lejemålet. Det har før været svært at finde lejere, der kunne leve med de begrænsninger der er i og med, at bygningen dels er fredet, dels ligger næsten på kirkegården.

Kilder:

Slots og kulturarvsstyrelsen

Lokalhistorisk arkiv, Tølløse

Gottfredsen, Bent: Bogen om Hvalsø, udgivet af Egnshistorisk forening 1982

Jytte Vesti Olsen, Soderup